

Actielijn #1:

Erkenning en brede hulp

Sterke behoefte aan erkenning en bredere hulp als start van herstel van ex-partners

Vanuit ouders maar ook bijv. de BAK en VNG klinkt vaak, nog voor er over financiële aspecten wordt gesproken, de behoefte aan erkenning en praktische hulp. Er leeft nog veel woede, schaamte, schuldgevoel en vertwijfeling – net als bij gedupeerde toeslagaanvragers. **Drie pijlers lijken hier belangrijk:**

Persoonlijk contact

Ouders geven aan behoefte te hebben aan persoonlijke aandacht voor hun situatie en problemen. Een luisterend oor wordt zeer gewaardeerd.

Bij de uitvoering van een ex-partnerregeling is de **koppeling aan een PZBer** wenselijk.

Expliciete erkenning

Ex-toeslagpartners die gedupeerd zijn ontvangen daar nu geen expliciete erkenning van. De behoefte aan (schriftelijke) erkenning is groot, om persoonlijke en praktische redenen.¹

Verbreding van de **Verklaring Gedupeerde Ouders** naar ex-toeslagpartners is wenselijk.

Bredere hulp

Sommige ex-toeslagpartners bevinden zich in een nijpende situatie (bijv. dakloos of geen adequaat onderwijs voor kinderen). Ook hebben zij geen toegang tot (gratis) juridische hulp.

Verbreding van de **hulp van gemeenten** en de **regeling juridische bijstand** moet worden overwogen.

1. Een deel van de ex-toeslagpartners heeft het gevoel dat zij door hun schulden en/of (al dan niet verspreide) fraudenotitie beperkt zijn in hun financiële opties (bijv. bij hypotheek) en carrièremogelijkheden. Soms bestaan er inderdaad praktische belemmeringen, soms gaat het om de persoonlijke beleving/drempel die ervaren wordt.

Actielijn #2:

Financiële regeling

Geen perfecte financiële regeling: zoektocht naar adequaat herstel mét oog voor verschillen

Wensen enerzijds...

- **Adequaat herstel voor alle gedupeerden;** dus ook voor gedupeerde ex-partners
- **Verantwoordelijkheid nemen** als Rijk: de bal/de last (voor een oplossing) niet primair bij de (vaak kwetsbare) doelgroep leggen
- **Uitvoerbare en liefst snelle oplossing** (met daarbij oog op UHT én CWS)

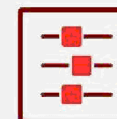
Brede toegang tot regeling
Homogeen herstel (bedrag)

...vaak op gespannen voet met wensen anderzijds

- **Voorkomen van sterke overcompensatie** van ex-partners / gescheiden ouders
 - Specifiek: als dat kan, vasthouden aan principe van één €30k per toeslagpaar
- **Recht doen aan grote variëteit aan ex-partnersituaties**, dus een oplossing die oog heeft voor de individuele situatie

Bepaalde of individuele regeling
Heterogene oplossing

De vijf varianten die vandaag voorliggen variëren op dit spectrum.

Vijf varianten voor de ex-partnerregeling

A

Forfaitaire regeling

Iedere ex-toeslagpartner die gedupeerd is, en waarvan aannemelijk is dat hij/zij significant meedeelt in het nadeel/de schade, krijgt toegang tot de regeling.

De regeling behelst een vast, forfaitair bedrag van **€15k. Of direct €30k**, als €15k niet goed uit te leggen is t.o.v. €30k.

Indien dit niet volstaat, heeft de ex-partner ook toegang tot de **CWS**.

Indicatief: €75-125 mln¹

B

Proportionele regeling

Iedere ex-toeslagpartner die gedupeerd is, en waarvan aannemelijk is dat hij/zij significant meedeelt in het nadeel/de schade, krijgt toegang tot de regeling.

De regeling behelst een variabel, **proportioneel bedrag** dat is afgeleid van het geschatte nadeel dat de ex-partner ondervond.

Indien dit niet volstaat, heeft de ex-partner ook toegang tot de **CWS**.

Indicatief: €60-90 mln¹

Met oog voor de nadelen, maar met het doorslaggevende belang van adequate en tijdige hulp aan ex-partners, lijken dit de 'minst slechte' opties (ook in context van nadelen/beperkingen van varianten C t/m E).

C

Aanvragersherstel met hoge drempel

Van ex-toeslagpartners wordt vastgesteld of zij zich in een uitzonderlijke, schrijnende situatie bevinden. Alleen dan krijgen ze toegang tot de regeling.

De regeling behelst toegang tot **dezelfde regelingen als de toeslagaanvrager**. (Dit wordt dan voor een tweede keer uitgekeerd.)

CWS alleen voor deze doelgroep, nog niet voor alle andere ex-partners.

Indicatief: €50-110 mln¹

In de praktijk niet goed uitvoerbaar. Arbitraire en (politiek) kwets-/rekbare 'schrijnendheids'drempel.

D

Individueel maatwerk

Van iedere ex-toeslagpartner die zich meldt wordt op individuele basis vastgesteld of, en zo ja, in welke mate de ex-partner schade/nadeel leed.

De regeling behelst dan **vergoeding van de specifieke (aannemelijk gemaakte) schade**, o.b.v. zorgvuldige dossieropbouw (feitenverzameling), feitenweging en advisering door een commissie (CWS).

Indicatief: €80 mln¹

Groot risico op (zeer) hoge druk op CWS. Ex-partners soms pas geholpen in 2025-2026.²

E

Mediation

Er komt geen financiële regeling. Ex-partners worden geacht tot een verdeling te komen met toeslagaanvrager (die de €30k en evt. meer kreeg).

Er wordt **niet-financiële hulp** geboden, bijv. een **mediationstraject**, een geschillencommissie en/of begeleiding bij gang rechter.

Indien dit niet volstaat (geen toets), heeft de ex-partner toegang tot de **CWS**.

Indicatief: €20-80 mln¹

Last wordt bij ouders gelegd. Aanzienlijke kans op conflict. Toeloop op CWS net als in D groot.

1. Eerste, grove ramingen (excl. uitvoering); nog verder uit te werken en af te stemmen; zie Appendix voor meer details.
2. Realistische verwerkingscapaciteit van CWS nog vast te stellen. Capaciteit is nu ~65-100 dossiers per jaar. Bij flinke opschaling en toekomstige doorlooptijd van ~1.000 dossiers per jaar (vanaf 1 januari 2022) en (stel) ~4.000 melders, minstens nog bezig in 2025-26.

Op korte termijn is ook een **discussie over een (samenhangende) schuldenaanpak nodig** (bijv. om te voorkomen dat evt. bedrag direct naar schuldeisers gaat)

Toegangscriteria en aanbod aan ex-partner per regelingsvariant

Toegang tot regeling

	1 Ex-partner binnen ex-partnerdoelgroep?	2 Sprake van gedupeerdheid?	3 Voldoende nadeel ondervonden?	4 Aanbod aan ex-partner	
A Forfaitaire regeling	<p>Alleen ex-toeslagpartners</p> <ul style="list-style-type: none"> Voormalige toeslagpartners (Awir) uit jaren die tot een terugvordering leidden, en die nu niet meer samen zijn met toeslagaanvrager, krijgen toegang tot herstel Andersoortige (ex-)partners niet in aanmerking voor herstel <p>(Dubbele) aanvragers vallen buiten deze regeling omdat zij al via de reguliere regelingen hersteld worden (nog definitief vast te stellen)¹</p>	<p>Afleiden uit beoordeling van toeslagaanvrager (€30k/integraal)</p> <p>Alleen herstel als er sprake is van 'gedupeerdheid' in het KOT-dossier (institutionele vooringenomenheid, hardheid en/of OGS)</p> <p>Dit wordt in principe afgeleid van de beoordeling van toeslagaanvrager (als die zich al gemeld heeft en diens recht op herstel is vastgesteld voor de €30k en/of aanvullende compensatie)</p>	<p>Beperkte drempel</p> <p>Aanname van nadeel als ex-partner nog deel was van huishouden voor 1+ jaar na ontstaan problematiek. (Zo niet, dan moet ex-partner bestaan van nadeel aannemelijk maken)</p>	<p>Forfaitair bedrag + CWS Vast bedrag van €15/30.000.</p>	
B Proportionele regeling (standaardformule)				<p>Proportioneel bedrag + CWS Percentage van €30.000 evenredig aan periode dat ex-partner nog samen was tijdens probleemjaren.</p>	
C Aanvragersherstel met hoge drempel				<p>Herstel als ware hij/zij toeslagaanvrager Vast €30k en evt. aanvulling op basis van integrale beoordeling.</p>	
D Individueel maatwerk via commissies				<p>Geen drempel</p>	<p>Individueel maatwerk Handmatige/zorgvuldige vaststelling van ondervonden nadeel/schade door commissie.</p>
E Mediation				<p>Geen drempel</p>	<p>Mediation/geschillencomm. Betaling en facilitering van mediation en evt. geschillencommi. / gang rechter.</p>

1. De intentie bestaat om ex-partners die tevens toeslagaanvrager waren op enig moment, te herstellen als aanvrager. Eventuele aanvullende schade (als ex-partner) kan dan mogelijk via de CWS worden gecompenseerd.

Hoe zou ieder van deze varianten uit te leggen zijn?

A

Forfaitaire regeling

Verantwoordelijkheid nemen:
Rijk komt alle gedupeerden actief tegemoet

Een snelle, goed uitvoerbare oplossing voor het gros van de ex-toeslagpartners

Combinatie van snelle toereiking (forfaitair bedrag) én toegang tot maatwerk

Dan nemen we voor lief...

...dat sommige ex-partners (veel) meer krijgen dan past bij hun situatie

...dat we het principe loslaten dat de bestaande herstelbedragen ook bij gescheiden ouderparen gedeeld moet worden

B

Proportionele regeling

Verantwoordelijkheid nemen:
Rijk komt alle gedupeerden actief tegemoet

In grote lijnen recht doen aan de verschillen tussen individuele situaties

Combinatie van snelle toereiking (proport. bedrag) én toegang tot maatwerk

Dan nemen we voor lief...

...dat sommige ex-partners meer krijgen dan past bij hun situatie

...dat we het principe loslaten dat de bestaande herstelbedragen ook bij gescheiden ouderparen gedeeld moet worden

C

Aanvragersherstel met hoge drempel

Een oplossing die gericht is op de schrijnende gevallen

Voorkomen overcompensatie van brede groep ex-partners

Het principe vasthouden dat de €30k – op schrijnende gevallen na – verdeeld moet worden tussen de aanvrager en toeslagpartner

Dan nemen we voor lief...

...dat er een 'alles of niets'-systeem ontstaat, waarbij sommige gedupeerden niets krijgen

...dat hierbij een zeer discutabele (binaire) grens ontstaat tussen gedupeerden die iets of niets krijgen

D

Individueel maatwerk

Verantwoordelijkheid nemen: Rijk komt alle gedupeerden actief tegemoet

Echt recht doen aan iedere individuele situatie

Voorkomen overcompensatie van brede groep ex-partners

Dan nemen we voor lief...

...dat een oplossing voor sommige ex-partners tot 2024-2025 of langer op zich kan laten wachten

...dat we het principe loslaten dat de bestaande herstelbedragen ook bij gescheiden ouderparen gedeeld moet worden

E

Mediation

Het principe vasthouden dat de €30k verdeeld moet worden tussen ex-partners

In gesprek oplossing zoeken

Dan nemen we voor lief...

...dat door geldverdeling spanningen en conflicten ontstaan tussen (kwetsbare) ex-partners, met verdere ontwrichting van gezinnen

...dat, voor zij die moeten terugvallen op de CWS, een eerste oplossing soms pas in 2024-2025 ontstaat

...dat de CWS alsnog in veel gevallen een oplossing moet bieden, en dat het 'moeten' verdelen van de €30k dan alsnog onder druk komt

Wat betekent dit in de praktijk voor enkele archetypen ex-partners?

Situatie	Wanneer uit elkaar?	Droeg in nadeel?	A Forfaitaire regeling	B Proportionele regeling	C Aanvragersherstel met hoge drempel	D Individueel maatwerk	E Mediation
"Was (snel) weg bij problemen" 	Voor, of <1 jaar na start problemen	Nee	Geen herstel	Geen herstel	Geen herstel	Individueel maatwerk (CWS)	Risico ondercompensatie
"Was (snel) weg, maar hielp wel mee" 	Voor, of <1 jaar na start problemen	Ja (aantoonbaar)	Risico overcompensatie	0% ¹ * €30k = €0, maar maatwerk via CWS	Risico ondercompensatie Waarschijnlijk geen herstel (niet snel schrijnend genoeg)		Mediation (onduidelijke / onvoorspelbare uitkomst)
"Deelde jaren in probleem" 	~2 jaar na start problemen	Ja (alleen al als deel huishouden)	€15/30.000 + toegang tot CWS	33% ¹ * €30k = €10.000 + evt. maatwerk via CWS	Waarschijnlijk geen herstel (niet snel schrijnend genoeg)		
"Grootste deel samen in knel" 	~4 jaar na start problemen	Ja (alleen al als deel huishouden)		66% ¹ * €30k = €20.000 + evt. maatwerk via CWS	Soms volledig aanvragersherstel – hangt af van gekozen drempel		

1. Aanname dat problematiek ontstond in 2014. Tussen 2014 en 2020, 0, 2 of 4 uit 6 jaar (0%/33%/66%) een rol gehad in problematiek (bij benadering!).

Complexe afweging tussen opties voor ex-partnerregeling

	Toegangsdrampel	Herstelbedrag	Uiteindelijk recht op deze regeling	Principiële afweging		Uitvoerbaarheid	
				Adequate financiële oplossing voor gedup. ex-partners ¹	Proportionaliteit / beperken van overcompensatie	Relatieve uitvoerbaarheid voor UHT	Relatieve uitvoerbaarheid CWS/commissie
A Forfaitaire regeling	Beperkt (gedupeerdheid + aandeel in schade)	Vast (bijv. €15k of €30k) + CWS als achtervang	~4.000 personen ⁴	 Iedereen stevig bedrag			
B Proportionele regeling (standaardformule)	Beperkt (gedupeerdheid + aandeel in schade)	Proportioneel percentage van €30k + CWS als achtervang	~4.000 personen ⁴ (wie wat krijgt, wordt proportioneel berekend)	 Iedereen passend bedrag		 Bepalen <u>bedrag</u> is lastig, soms lastig uit te leggen	
C Aanvragersherstel met hoge drempel	Hoog (schrijnende gevallen)	Herstel voor ex-partner als ware hij of zij toeslagaanvrager + CWS als achtervang	~800 - ~2.400 personen ⁵ (bij 10% tot 30% schrijnend genoeg)	 Alleen een oplossing voor schrijnendste gevallen	 Alles of niets-benadering	 Bepalen <u>toegang</u> is lastig; druk vanuit grensgevall.	 Afh. evt. toegang tot CWS ex-partners buiten boot
D Individueel maatwerk via commissies	Laag (iedere ex-partner in gedupeerd dossier)	Individueel maatwerk	~8.000 personen ⁶ (waarvan bijv. helft, die langer samen was en nadeel ondervond, verzoek indient)		 Alsnog overcompensatie van gescheiden stellen		 <i>Bij doorlooptijd van ~1.000 dossiers per jaar (vanaf '22) en ~4.000 verzoeken, ex-partners soms pas geholpen in 2025-2026</i>
E Mediation	Laag (iedere ex-partner in gedupeerd dossier)	<i>Niet van toepassing (geen geldbedrag)</i> + CWS als achtervang	~8.000 personen ⁶ (niet iedereen dient verzoek in)	 CWS wel als achtervang	 Afhankelijk van uitkomst	 Extern beleggen?	 <i>Vergelijkbaar met redenering bij variant D (groot deel populatie bij variant E alsnog naar CWS)</i> Problematisch voor CWS ²

1. Herstel voorafgaand aan evt. gang naar CWS; uitgaande van streven om regeling te ontwerpen die probleem adequaat adresseert (i.p.v. (volledige) reparatie via CWS-herstel)
 2. Uitgaande van een basispopulatie waarin grofweg 1/3 afvalt (te bevestigen met dataonderzoek)
 3. Extra/zelfstandig voor ex-partner; geen verplichte verdeling
 4. Uitgaande van 11k ex-toeslagpartners, 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van de gevallen, 50% 1+ jaar samen, (11k * 95% * 75% * 50% = ~4k)
 5. Uitgaande van 11k ex-toeslagpartners, 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van de gevallen, 10-30% schrijnend genoeg (11k * 95% * 75% * 10-30% = ~0,8 tot ~2,5k)
 6. Uitgaande van 11k ex-toeslagpartners, 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van de gevallen (11k * 95% * 75% = ~8k)

LEGENDA

Aantrekkelijkst

Onaantrekkelijkst

Appendix bij ex-partners

Geen 'verdelingscriterium' in enige variant dat ziet op eerdere (poging tot) verdeling van herstelbedrag tussen toeslagaanvrager en ex-partner

Verkenning van criterium: context & aanleiding

- Het uitgangspunt van de bestaande herstelregelingen (incl. de €30k) is dat er één herstelbedrag wordt uitgekeerd. Dat bedrag is dan bedoeld voor het toeslagpaar/huishouden.
- Toeslagaanvrager (die het geld ontvangt) wordt opgeroepen dit bedrag (op vrijwillige basis) te verdelen met zijn/haar (ex-)partner
- Idealiter zouden alleen ex-partners die niet tot een verdeling konden komen met hun voormalige partner (toeslagaanvrager) in aanmerking komen voor eigen herstel via de ex-partnerregeling
- Hiermee wordt zoveel mogelijk overcompensatie van gescheiden toeslagpartners voorkomen (t.o.v. samengebleven partners)

In deze context is er **gevraagd om een criterium te verkennen dat toetst of er niet al een (vrijwillige) verdeling van eerder uitgekeerde herstelbedragen plaatsvond of mogelijk was** bij ex-koppels (simpel gezegd: is het mogelijk om alleen ex-partnerherstel te bieden "als ze er niet met elkaar uit (konden) komen"?)

Criterium blijkt onwenselijk en onuitvoerbaar

- Bij een dergelijk criterium ontstaan **meerdere vragen waarop het moeilijk is om een objectief/objectiveerbaar antwoord te geven:**
 - Vanaf welk (deel)bedrag kan gesteld worden dat ex-partner en toeslagaanvrager 'eruit zijn gekomen' / tot een redelijke verdeling van het herstelbedrag zijn gekomen?
 - In welke situaties kan men stellen dat ex-partner een 'redelijke poging' heeft gedaan om tot een verdeling te komen? (indien er geen verdeling is)
 - In welke situaties kan men redelijkerwijs verwachten dat gescheiden koppels er nog met elkaar uit (kunnen) komen? (slechts zelden bestaan harde indicatoren zoals een contactverbod)
- Alhoewel het criterium conceptueel dus aantrekkelijk is, zou het leiden tot **grote morele en praktische problemen:**
 - Noodzaak tot kijken én oordelen achter de voordeur van ex-koppels (forse inbreuk op persoonlijke levenssfeer)
 - 'Gedwongen' contact tussen ex-partners kan tot veel spanning en stress leiden (en gedupeerde huishoudens opnieuw schaden)
 - Criterium creëert een ongewenste financiële prikkel om een slechte relatie te creëren of veinzen (ongewenst voor alle betrokkenen)
 - Slechte omgang tussen partners lijkt beloond te worden
 - En, al het bovenstaande overwegende, significante tijdsinvesteringen en (beoordelings)dilemma's binnen de uitvoeringsorganisatie
- Implicatie is dat het **uitgangspunt van één herstelbedrag per toeslagpaar, om te verdelen, noodgedwongen wordt losgelaten**

Grove financiële raming van de vijf varianten (1/2)

	A	B	C
Populatie	Forfaitaire regeling <ul style="list-style-type: none"> Aannames: 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van die gevallen, 50% aannemelijke schade (1+ jr samen), dan $11k * 95% * 75% * 50% = \sim 4k$ ex-partners toegang tot regeling 	Proportionele regeling <ul style="list-style-type: none"> Aannames: 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van die gevallen, 50% aannemelijke schade (1+ jr samen), dan $11k * 95% * 75% * 50% = \sim 4k$ ex-partners toegang tot regeling 	Aanvragersherstel (hoge drempel) <ul style="list-style-type: none"> Aannames: 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van die gevallen, 10% tot 30% schrijnend, dan $11k * 95% * 75% * 10 \text{ tot } 30\% = \sim 0,8k$ tot $\sim 2,5k$ ex-partners in regeling
Kosten van regeling	<ul style="list-style-type: none"> Aannames: forfaitair bedrag van €15k of €30k (n.t.b.) Kosten: $\sim 4k$ (recht) * [€15k of €30k] = €60 mln (€15k) – 120 mln (€30k) 	<ul style="list-style-type: none"> Aannames: stel, ex-partners gemiddeld 33% tot 66% van jaren met problematiek nog samen. % van €30k hieruit afgeleid. Kosten: $\sim 4k$ (recht) * [€10k tot €20k] = €40-80 mln 	<ul style="list-style-type: none"> Aannames: ontvangt zelfde bedrag als aanvrager. Bij hoge schrijnendheidsdrempel² bijv. gem. $\sim €60k^1$, bij lagere drempel gemiddeld $\sim €45k^1$. Kosten: $\sim 0,8k * \sim €60k$ of $\sim 2,5k * €45k =$ €48-110 mln
Kosten van CWS	<ul style="list-style-type: none"> Aannames: <ul style="list-style-type: none"> 20% van ex-partners met toegang doet beroep op CWS (hoger dan geschatte 12,5% voor toelagenaanvragers, gezien ex-partners alléén de regeling ontvangen, en geen verdere integrale beoordeling) Gemiddeld €35k vastgestelde schade <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px 0;"> Aanname over verrekening: CWS-bedrag wordt uitgekeerd minus de eerdere tegemoetkoming </div> <ul style="list-style-type: none"> Kosten CWS: $\sim 4k * 20\%$ [CWS-beroep] * (€35k minus [€15k of €30k]) = €16 mln (€15k) – 4 mln (€30k) 	<ul style="list-style-type: none"> Aannames: <ul style="list-style-type: none"> 20% van ex-partners met toegang doet beroep op CWS (hoger dan geschatte 12,5% voor toelagenaanvragers, gezien ex-partners alléén de regeling ontvangen, en geen verdere integrale beoordeling) Gemiddeld €35k vastgestelde schade <ul style="list-style-type: none"> Kosten CWS: $\sim 4k * 20\%$ [CWS-beroep] * (€35k minus [€10k tot €20k]) = €20 – 12 mln 	<ul style="list-style-type: none"> Aannames: <ul style="list-style-type: none"> 10% van ex-partners met toegang doet alsnog op CWS (minder dan voor forfaitair/proportioneel, omdat initiële uitgekeerde bedrag (veel) hoger is) Verrekening met ontvangen bedrag, stel, gemiddeld €10k extra vastgestelde schade (hoger dan voor forfaitair/proportioneel, gezien schrijnender) Kosten CWS: $\sim 80 * €10k$ tot $\sim 250 * €10k =$ €1 – 2,5 mln Let op: als niet-schrijnende gevallen, die geen aanvragersherstel via deze regeling krijgen, wel nog toegang tot CWS krijgen, nog veel hogere kosten
Totale kosten	Raming: ca. €75-125 mln euro (excl. uitvoering)	Raming: ca. €60-90 mln euro (excl. uitvoering)	Raming: ca. €50-110 mln euro (excl. uitvoering)

1. Zoals toelagenaanvrager; compensatie/ OG/s tegemoetkoming nu geschat op gemiddeld €45k per toelagenaanvrager (€30k uit Catshuisregeling + €15k uit integrale beoordeling)
 2. Schrijnendheid niet alleen afhankelijk van herstelbedrag in dossier; draait ook om relatieve bijdrage ex-partner. Kleinere dossier met groot aandeel ex-partner, kan ook schrijnend zijn. Zie varianten.

Eerste grove schattingen – nog geen (expliciet) budget vrijgemaakt op begroting; definitief besluit over regeling pas mogelijk na verdere uitwerking kosten/inbegroting

Grote onzekerheden – bijv. evt. toename meldpopulatie, % dat daadwerkelijk gedupeerd blijkt te zijn, CWS-vergoedingen, etc.

Grove financiële raming van de vijf varianten (2/2)

D

Individueel maatwerk

- **Aannames:** 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van die gevallen, dan $11k * 95% * 75% =$ **~8k ex-partners toegang tot maatwerk**

Populatie

E

Mediation/geschillen commissie

- **Aannames:** 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van die gevallen, dan $11k * 95% * 75% =$ **~8k ex-partners recht op mediation, en indien nodig, toegang tot maatwerk**

Kosten van regeling

Niet van toepassing

- **Aannames:** mediation in ~1k situaties, helft daarvan (~0,5k) ook geschillencommissie
- **Aannames mediation:** ~€150/uur, ~10 uur/dossier, dus ~€1.500 per mediationtraject
- **Aannames geschillencommissie:** ~€300/uur, ~24 uur per dossier, dus ~€7.000 per geschil
- **Kosten van regeling:** $~1k * €1.500 + ~0,5k * €7.000 =$ **€5 mln**
- **Let op:** mediation kan nooit verplicht worden, daarom geen groter deel van populatie

Kosten van CWS

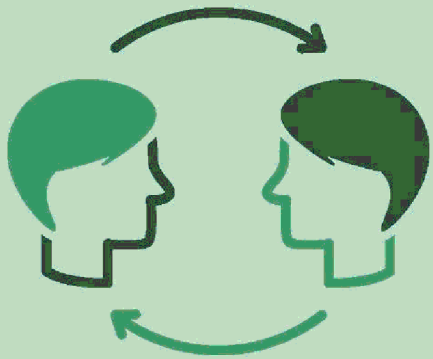
- **Aannames:**
 - ~4k ex-partners doen beroep op CWS (het aandeel gedupeerde ex-partners waarvan we schade aannemen, net als bij de forfaitaire/proportionele regeling)
 - Gemiddeld €20k schade bij CWS (lager dan in bij forfaitair/proportionele regeling: daar deden ouders wiens werkelijke schade vermoedelijk lager ligt dan ontvangen bedrag waarschijnlijk geen beroep op CWS (die zijn al overgecompenseerd))
- **Kosten CWS:** $~4k * €20k =$ **€80 mln**

- **Aannames over verzoeken/vergoedingen:**
 - Aandeel ex-partners waarbij schade én gedupeerdheid komt vast te staan, net als bij A, B en D op ~4k geschat. Als daarvan ~1k mediation benut (zie hierboven) en dit in de helft van de gevallen tot een oplossing leidt, nog ~3,5k ex-partners die een beroep doen op de CWS
 - Gemiddeld €25k vastgestelde schade bij CWS (iets hoger dan in variant D, omdat de minder ernstige situaties er vaker uit zullen komen via mediation)
- **Aanname over verrekening:** vasthouden aan principe dat ex-partner helft had moeten ontvangen van de toeslagaanvrager (in gemiddeld dossier $~€45k * 50% =$ ~€20k)
- **Kosten van CWS:** $~3,5k * (€25k \text{ minus } €20k) =$ **€17,5 mln**
- **Let op:** indien het Ministerie of de CWS vaststelt dat het verrekeningsprincipe niet reëel is, ontstaat effectief een situatie waarbij ex-partners alsnog vergoeding van volledige schade bij de CWS kunnen ontvangen. Dan vervalt effectief de prikkel tot verdelen (en daarmee ook tot mediation), en ontstaat een situatie als in variant D (individueel maatwerk): **dus tot €80 mln**

Totale kosten

Raming: ca. €80 mln euro
(excl. uitvoering)

Raming: ca. €20 – 80 mln euro
(excl. uitvoering)

Beleid rond twee aanvragers

*Zie bijlage bij agendapunt
3C1 voor meer toelichting*

3C1. Ex-toeslagpartners

SCT 20 mei 2021

Bij het uitwerken van de ex-partner regeling houden we vast aan 5 principes

- 1 Ex-toeslagpartners die nadelige gevolgen hebben ondervonden van de kinderopvangtoeslagaffaire zien we als **gedupeerden** en moeten daarom toegang krijgen tot herstel
- 2 We willen waarborgen dat **iedere gedupeerde altijd voldoende** gecompenseerd wordt
- 3 We willen gedupeerden **tijdig** een substantieel deel van de compensatie ontvangt
- 4 De regeling die we ontwikkelen moet **uitlegbaar** zijn, waarbij we streven naar **doelmatigheid en gelijkmatige behandeling** van gelijke gevallen
- 5 De regeling die we ontwikkelen moet **uitvoerbaar** zijn

Samenvatting uitwerking regeling (1/2)

Herstel voor ex-partners van gedupeerde toeslagaanvragers bestaat mogelijk uit drie componenten: (1) financiële tegemoetkoming (2) erkenning en bredere hulp (3) schuldenaankpak

- Op ieder van deze drie componenten vragen wij vandaag sturing

Financiële tegemoetkoming: Door het SCT is op 30 april jl. de voorkeur uitgesproken om ex-partners tegemoet te komen met een proportioneel forfaitair bedrag en toegang tot de Commissie Werkelijke Schade (CWS) te geven indien bedrag te laag is

- Met een dergelijke variant komt het Rijk alle gedupeerden tegemoet en vindt een balans tussen snelle behandeling en maatwerk
- Gevolg hiervan is dat wordt afgezien van het besluit van maximale toekenning van €30k per toenmalig huishouden
- Vier andere opties zijn uitvoerig besproken (vast forfaitair bedrag, aanvragersherstel met hoge drempel, individueel maatwerk, mediation), maar ondergeschikt bevonden aan de proportionele regeling, vanwege risico's op over- en ondercompensatie en druk op de CWS

Vandaag vragen we ten eerste richting op de invulling van de proportionele financiële regeling (loopt door op volgende pagina)

1) Berekening van proportioneel bedrag [percentage * basisbedrag]

- Voor het percentage zijn de opties:
 - Het aandeel van de jaren dat de ex-partner nog samen was met toeslagaanvrager sinds het ontstaan van de problematiek
 - Het aandeel van de jaren dat de ex-partner nog samen was met toeslagaanvrager sinds het ontstaan van de problematiek, met een wegingsfactor voor de absolute duur sinds de problematiek
 - Een vast percentage (bijv 10%) voor elk jaar dat ex-partner samen was met toeslagaanvrager sinds het ontstaan van de problematiek
 - Een vast percentage (bijv 30% of 50%), ongeacht het aantal of aandeel van de jaren samen
- Voor het basisbedrag zijn de opties:
 - €30k, aangezien dit de gemiddelde te verwachten compensatie was bij de gemelde populatie (voor introductie €30k regeling), en wat gedupeerde aanvragers forfaitair uitbetaald krijgen indien ze recht hebben op herstel
 - €15k, aangezien dit vergelijkbaarder is met het individuele bedrag dat twee ouders die nog samen zijn krijgen (namelijk gezamenlijk €30k)
 - De totale som van terugvorderingen van de aanvrager

2) Peildatum voor het zijn van ex-partner:

- Een uniforme datum in het verleden voor alle ex-partners, zoals 31 december 2020 of 1 mei 2021
- De datum van eerste herstelbetaling aan de aanvrager (indien aanvrager zich niet gemeld heeft, melddatum van de toeslagpartner)

3) Toegangs drempel tot de regeling

- Geen drempel, zodat de regeling zo ruimhartig mogelijk is
- Een 'harde' drempel (minstens 1 jaar samen zijn gebleven na ontstaan problematiek)
- Een 'zachte' drempel (minsten 1 jaar samen zijn gebleven na ontstaan problematiek óf schade schriftelijk aannemelijk kunnen maken)

Samenvatting uitwerking regeling (2/2)

Vandaag vragen we ten eerste richting op de invulling van de proportionele financiële regeling (vervolg)

- 4) Verrekenen wanneer de ex-partners al tot een verdeling van de €30k zijn gekomen
 - Niet verrekenen, en er vanuit gaan dat deze voormalige stellen zelf opnieuw tot een oplossing komen
 - 'Aan de voorkant' verrekenen (deel wat ex-partner al ontvangen heeft inhouden op diens herstelbedrag, en dit aan aanvrager uitbetalen)
 - 'Aan de achterkant' verrekenen (deel wat ex-partner al ontvangen heeft niet inhouden, maar dit wel nogmaals aan aanvrager uitbetalen)
- 5) Verrekenen herstelbedrag ex-partner met eventuele additionele compensatie bij integrale beoordeling bij de toeslagaanvrager
 - Alleen €30k van toeslagaanvrager in mindering brengen
 - €30k van toeslagaanvrager + forfaitair bedrag ex-partner in mindering brengen
- 6) Additionele uitbetaling aan ex-partner indien integrale beoordeling van de aanvrager boven het basisbedrag gekozen in keuze 1) uitkomt
 - Géén extra uitbetaling aan ex-partner
 - Verschil verhoudingsgewijs aan beide partners toekennen (extra uitbetaling voor ex-partner, lager bedrag voor aanvrager uit integrale beoordeling)
 - Extra uitbetaling aan ex-partner (cf. het gekozen percentage) zonder verrekening voor aanvrager
- 7) 'Route' naar de CWS wanneer herstelbedrag ex-partner aantoonbaar ontoereikend is (vooral relevant wanneer wordt gekozen voor een zachte drempel (zie 3), waarbij een proportioneel bedrag voor ex-partners die korter dan 1jr samen waren, (zeer) laag kan uitvallen)
 - Direct toegang bieden tot de CWS
 - Tussenstap inbouwen waarbij nadeel dat schriftelijk aangetoond kan worden (o.b.v. criteria bij 3), door UHT beoordeeld en uitgekeerd wordt

Bredere hulp: Ten tweede vragen we vandaag richting op hulp voor ex-partners vanuit gemeenten

- Ook bij ex-partners is er, naast het financiële aspect, behoefte aan erkenning en praktische hulp. We overleggen in parallel met de VNG om ex-partners toegang te bieden tot hulp van gemeenten. We zien de volgende opties:
 - Ondersteuning als zijnde aanvrager
 - Afgeslankte vorm van ondersteuning (nog nader met VNG af te stemmen hoe deze optie eruit zou kunnen zien)
 - Geen extra ondersteuning

Schuldenaanpak: Tot slot vragen we richting op schuldenaanpak voor ex-partners

- Een (vorm van) schuldenaanpak voor ex-partners lijkt logischerwijs voort te stromen uit erkenning als gedupeerde, en is bovendien consistent met behandeling van huidige partners. We leggen vier opties voor om schulden voor ex-partners aan te pakken:
 - Geen aanpak van schulden
 - Een 'proportionele' aanpak (bijv. proportioneel deel kwijtschelden óf alleen schulden kwijtschelden die onderdeel van boedel waren)
 - Een aanpak in lijn met aanpak van huidige partners
 - Een aanpak in lijn met aanpak van aanvragers (waarbij ook nieuwe partner van ex-partners toegang tot de schuldenoplossing krijgen)

Verhaallijn om regeling uit te leggen (1/3)

Ex-toeslagpartners (hierna: ex-partners) hebben onder de huidige regelingen geen eigen recht op herstel, en worden op dit moment niet expliciet erkend als gedupeerd. Echter deelden zij veelal op dagelijkse basis mee in de (financiële) schade als lid van het huishouden. Bovendien hield voor een deel van de ex-partners ook na de scheiding het leed aan. Zo bleven ze betrokken bij de afhandeling van de terugvorderingen, ontvingen ex-partners door de problematiek niet altijd de alimentatie waar zij recht op hadden, en/of ervaren zij mentale klachten en stress. Uit gesprekken met ex-partners blijkt dan ook dat, net als bij de toeslagaanvrager, de KOT-affaire soms leidde tot een keten van ellende: schulden, huis (ongunstig) verkopen, persoonlijke relaties onder druk, verlies van werk, etc.

Onder ex-partners leeft daarom nog veel woede, schaamte, schuldgevoel en vertwijfeling ('deed ik het fout?'): de **behoefte aan officiële erkenning en praktische hulp** is dan ook groot. Verbreding van de Verklaring Gedupeerde Ouder naar de ex-partner) is in dit kader wenselijk, evenals bredere hulp vanuit gemeenten voor gedupeerde ex-partners op het gebied van wonen, werk, zorg, financiën en gezin, en de mogelijkheid om verhaal te doen bij een persoonlijk zaakbehandelaar.

Voortvloeiend uit erkenning als gedupeerden, is toegang tot **financiële erkenning van deze gedupeerdheid** wenselijk. Daarbij willen we vasthouden aan de uitgangspunten dat iedere gedupeerde in ieder geval voldoende moet ontvangen om financiële schade te kunnen herstellen, en ook tijdig voor een substantieel deel van schade hersteld wordt. De huidige herstelregelingen schieten daarin nu voor ex-partners te kort.

Ex-partners zijn voor financieel herstel op dit moment immers op de toeslagaanvrager aangewezen. In de herstelregelingen is geregeld dat het herstelbedrag van ten minste €30k eenmalig wordt uitbetaald aan de ouder die de kinderopvangtoeslag heeft aangevraagd, vanuit het uitgangspunt dat een ouder en diens toeslagpartner samen één keer voor herstel in aanmerking komen. Wanneer ouders inmiddels niet meer bij elkaar zijn, worden zij daarom aangemoedigd om (vrijwillig) tot een verdeling te komen. Maar dit leidt in de praktijk tot onwenselijke situaties, waarbij tijdigheid en adequaatheid in het geding komen: ten eerste legt de huidige strategie van verdeling de last bij de ouders; relaties die vaak al (zeer) gespannen waren, worden nog meer onder druk gezet. Er zijn situaties bekend waarin de ex-partner überhaupt niet meer in contact is met de aanvrager, of geen verdeling durft af te dwingen uit angst de kinderen niet meer te mogen zien. Ten tweede, zelfs wanneer de relatie het toelaat om het gesprek aan te gaan, is een eerlijke verdeling vaak nauwelijks vast te stellen gezien de complexiteit van de dossiers.

Verhaallijn om regeling uit te leggen (2/3)

Dit leidt daarom tot het **advies om gedupeerde ex-partners zelfstandig financieel herstel te bieden**, bovenop de €30k (en een eventueel additioneel bedrag uit de integrale beoordeling) die de gedupeerde aanvrager ontvangt. Hoewel dit een mate van ongelijkheid introduceert tussen huishoudens die nog wel bij elkaar zijn en huishoudens die niet meer bij elkaar zijn, weegt de verantwoordelijkheid om ex-partners adequaat (en binnen afzienbare termijn) te herstellen, zwaarder.

Wel is gezocht naar een **regeling die zowel uitvoerbaar en uitlegbaar is**, en enigszins rekening houdt met de variëteit van individuele situaties: elke ex-partner €30k uitkeren (het ene uiterste), zou vermoedelijk leiden tot een zeer hoge mate van overcompensatie, terwijl volledig individueel maatwerk (het andere uiterste) ertoe zou leiden dat ex-partners soms jaren op een oplossing moeten wachten.¹ Een tussenvorm, waarbij een ex-partner die aannemelijk schade heeft geleden een **proportioneel forfaitair bedrag ontvangt dat gekoppeld is aan de tijd die een ex-partner deel uitmaakte van het huishouden**, heeft daarom de voorkeur. Indien het uitgekeerde proportionele forfaitair bedrag ontoereikend is in een individuele situatie, kan een ex-partner daarnaast een beroep doen op de Commissie Werkelijke Schade. Als drempel voor 'aannemelijke schade' wordt voorgesteld om alleen ex-partners die na het ontstaan van de problematiek nog langer dan een jaar samen waren met de gedupeerde aanvrager (of die nadeel schriftelijk aannemelijk kunnen maken) toegang tot de regeling te geven.²

Wanneer ex-partners zelfstandig financieel herstel geboden wordt en zij ook erkent worden als gedupeerden, ligt logischerwijs ook een **schuldenaanpak** voor ex-partners in het verlengde. Immers, de gedachte achter de schuldenaanpak voor gedupeerde toeslagaanvragers is het bieden van een nieuwe start, en voorkomen dat een compensatiebedrag direct naar schuldeisers gaat. Ook voor ex-partners willen we dit laatste voorkomen. Daar komt bij dat een huidige partner van een toeslagaanvrager ook een schuldenaanpak krijgt. Voor veel ex-partners is het begrijpelijkerwijs moeilijk te verkroppen dat een nieuwe partner, die géén toeslagpartner was op het moment van het ontstaan van de problematiek wél een schuldenaanpak krijgt, maar de ex-partner zelf niet. Door ex-partners ook een schuldenaanpak te bieden, in lijn met de aanpak voor huidige partners (d.w.z. kwijtscheldingen publieke schulden en een oplossing voor private schulden), wordt daarom een consistentere lijn aangehouden.

1. O.b.v. de eerste data-analyse zijn 11k ex-partners van zelfmelders in beeld; uitgaande van 75% daadwerkelijke gedupeerdheid onder zelfmelders, en zonder instellen van enige drempel, zouden >8000 ex-partners individueel maatwerk moeten krijgen 2. Met een dergelijke 'zachte' drempel is de eerste inschatting dat ~4000-6000 ex-partners toegang tot de regeling krijgen

Verhaallijn om regeling uit te leggen (3/3)

Al met al wordt dus een aanpak voor ex-partners voorgesteld met drie componenten: erkenning en brede hulp, een financiële tegemoetkoming met indien nodig toegang tot de CWS, en een schuldenaanpak als partner van een gedupeerde aanvrager. Het is onoverkomelijk dat deze aanpak in een aantal gevallen tot (hoge) overcompensatie zal leiden. De alternatieven, zoals ex-partners te vragen het geld te verdelen (zoals nu gedaan wordt), of per situatie proberen terug te halen wie welke lasten gedragen heeft, zorgen echter voor een grote last bij ouders en de uitvoering. Snelheid en uitvoerbaarheid wegen in dit geval zeer zwaar voor een kwetsbare groep gedupeerden, die anders tussen wal en schip dreigen te vallen.

Toeslagen
Belastingdienst

Bijlage bij agendapunt 3C1

Ex-toeslagpartners
SCT 20 mei 2021

Bij het uitwerken van de ex-partner regeling houden we vast aan 5 principes

- 1 Ex-toeslagpartners die nadelige gevolgen hebben ondervonden van de kinderopvangtoeslagaffaire zien we als **gedupeerden** en moeten daarom toegang krijgen tot herstel
- 2 We willen waarborgen dat **iedere gedupeerde altijd voldoende** gecompenseerd wordt
- 3 We willen gedupeerden **tijdig** een substantieel deel van de compensatie ontvangt
- 4 De regeling die we ontwikkelen moet **uitlegbaar** zijn, waarbij we streven naar **doelmatigheid en gelijkmatige behandeling** van gelijke gevallen
- 5 De regeling die we ontwikkelen moet **uitvoerbaar** zijn

Samenvatting uitwerking regeling (1/2)

Herstel voor ex-partners van gedupeerde toeslagaanvragers bestaat mogelijk uit drie componenten: (1) financiële tegemoetkoming (2) erkenning en bredere hulp (3) schuldenaankpak

- Op ieder van deze drie componenten vragen wij vandaag sturing

Financiële tegemoetkoming: Door het SCT is op 30 april jl. de voorkeur uitgesproken om ex-partners tegemoet te komen met een proportioneel forfaitair bedrag en toegang tot de Commissie Werkelijke Schade (CWS) te geven indien bedrag te laag is

- Met een dergelijke variant komt het Rijk alle gedupeerden tegemoet en vindt een balans tussen snelle behandeling en maatwerk
- Gevolg hiervan is dat wordt afgezien van het besluit van maximale toekenning van €30k per toenmalig huishouden
- Vier andere opties zijn uitvoerig besproken (vast forfaitair bedrag, aanvragersherstel met hoge drempel, individueel maatwerk, mediation), maar ondergeschikt bevonden aan de proportionele regeling, vanwege risico's op over- en ondercompensatie en druk op de CWS

Vandaag vragen we ten eerste richting op de invulling van de proportionele financiële regeling (loopt door op volgende pagina)

1) Berekening van proportioneel bedrag [percentage * basisbedrag]

- Voor het percentage zijn de opties:
 - Het aandeel van de jaren dat de ex-partner nog samen was met toeslagaanvrager sinds het ontstaan van de problematiek
 - Het aandeel van de jaren dat de ex-partner nog samen was met toeslagaanvrager sinds het ontstaan van de problematiek, met een wegingsfactor voor de absolute duur sinds de problematiek
 - Een vast percentage (bijv 10%) voor elk jaar dat ex-partner samen was met toeslagaanvrager sinds het ontstaan van de problematiek
 - Een vast percentage (bijv 30% of 50%), ongeacht het aantal of aandeel van de jaren samen
- Voor het basisbedrag zijn de opties:
 - €30k, aangezien dit de gemiddelde te verwachten compensatie was bij de gemelde populatie (voor introductie €30k regeling), en wat gedupeerde aanvragers forfaitair uitbetaald krijgen indien ze recht hebben op herstel
 - €15k, aangezien dit vergelijkbaarder is met het individuele bedrag dat twee ouders die nog samen zijn krijgen (namelijk gezamenlijk €30k)
 - De totale som van terugvorderingen van de aanvrager

2) Peildatum voor het zijn van ex-partner:

- Een uniforme datum in het verleden voor alle ex-partners, zoals 31 december 2020 of 1 mei 2021
- De datum van eerste herstelbetaling aan de aanvrager (indien aanvrager zich niet gemeld heeft, melddatum van de toeslagpartner)

3) Toegangsdrempel tot de regeling

- Geen drempel, zodat de regeling zo ruimhartig mogelijk is
- Een 'harde' drempel (minstens 1 jaar samen zijn gebleven na ontstaan problematiek)
- Een 'zachte' drempel (minsten 1 jaar samen zijn gebleven na ontstaan problematiek óf schade schriftelijk aannemelijk kunnen maken)

Samenvatting uitwerking regeling (2/2)

Vandaag vragen we ten eerste richting op de invulling van de proportionele financiële regeling (vervolg)

- 4) Verrekenen wanneer de ex-partners al tot een verdeling van de €30k zijn gekomen
 - Niet verrekenen, en er vanuit gaan dat deze voormalige stellen zelf opnieuw tot een oplossing komen
 - 'Aan de voorkant' verrekenen (deel wat ex-partner al ontvangen heeft inhouden op diens herstelbedrag, en dit aan aanvrager uitbetalen)
 - 'Aan de achterkant' verrekenen (deel wat ex-partner al ontvangen heeft niet inhouden, maar dit wel nogmaals aan aanvrager uitbetalen)
- 5) Verrekenen herstelbedrag ex-partner met eventuele additionele compensatie bij integrale beoordeling bij de toeslagaanvrager
 - Alleen €30k van toeslagaanvrager in mindering brengen
 - €30k van toeslagaanvrager + forfaitair bedrag ex-partner in mindering brengen
- 6) Additionele uitbetaling aan ex-partner indien integrale beoordeling van de aanvrager boven het basisbedrag gekozen in keuze 1) uitkomt
 - Géén extra uitbetaling aan ex-partner
 - Verschil verhoudingsgewijs aan beide partners toekennen (extra uitbetaling voor ex-partner, lager bedrag voor aanvrager uit integrale beoordeling)
 - Extra uitbetaling aan ex-partner (cf. het gekozen percentage) zonder verrekening voor aanvrager
- 7) 'Route' naar de CWS wanneer herstelbedrag ex-partner aantoonbaar ontoereikend is (vooral relevant wanneer wordt gekozen voor een zachte drempel (zie 3), waarbij een proportioneel bedrag voor ex-partners die korter dan 1jr samen waren, (zeer) laag kan uitvallen)
 - Direct toegang bieden tot de CWS
 - Tussenstap inbouwen waarbij nadeel dat schriftelijk aangetoond kan worden (o.b.v. criteria bij 3), door UHT beoordeeld en uitgekeerd wordt

Bredere hulp: Ten tweede vragen we vandaag richting op hulp voor ex-partners vanuit gemeenten

- Ook bij ex-partners is er, naast het financiële aspect, behoefte aan erkenning en praktische hulp. We overleggen in parallel met de VNG om ex-partners toegang te bieden tot hulp van gemeenten. We zien de volgende opties:
 - Ondersteuning als zijnde aanvrager
 - Aafgeslankte vorm van ondersteuning (nog nader met VNG af te stemmen hoe deze optie eruit zou kunnen zien)
 - Geen extra ondersteuning

Schuldenaanpak: Tot slot vragen we richting op schuldenaanpak voor ex-partners

- Een (vorm van) schuldenaanpak voor ex-partners lijkt logischerwijs voort te stromen uit erkenning als gedupeerde, en is bovendien consistent met behandeling van huidige partners. We leggen vier opties voor om schulden voor ex-partners aan te pakken:
 - Geen aanpak van schulden
 - Een 'proportionele' aanpak (bijv. proportioneel deel kwijtschelden óf alleen schulden kwijtschelden die onderdeel van boedel waren)
 - Een aanpak in lijn met aanpak van huidige partners
 - Een aanpak in lijn met aanpak van aanvragers (waarbij ook nieuwe partner van ex-partners toegang tot de schuldenoplossing krijgen)

Verhaallijn om regeling uit te leggen (1/3)

Ex-toeslagpartners (hierna: ex-partners) hebben onder de huidige regelingen geen eigen recht op herstel, en worden op dit moment niet expliciet erkend als gedupeerd. Echter deelden zij veelal op dagelijkse basis mee in de (financiële) schade als lid van het huishouden. Bovendien hield voor een deel van de ex-partners ook na de scheiding het leed aan. Zo bleven ze betrokken bij de afhandeling van de terugvorderingen, ontvingen ex-partners door de problematiek niet altijd de alimentatie waar zij recht op hadden, en/of ervoeren zij mentale klachten en stress. Uit gesprekken met ex-partners blijkt dan ook dat, net als bij de toeslagaanvrager, de KOT-affaire soms leidde tot een keten van ellende: schulden, huis (ongunstig) verkopen, persoonlijke relaties onder druk, verlies van werk, etc.

Onder ex-partners leeft daarom nog veel woede, schaamte, schuldgevoel en vertwijfeling ('deed ik het fout?'): de **behoefte aan officiële erkenning en praktische hulp** is dan ook groot. Verbreding van de Verklaring Gedupeerde Ouder naar de ex-partner) is in dit kader wenselijk, evenals bredere hulp vanuit gemeenten voor gedupeerde ex-partners op het gebied van wonen, werk, zorg, financiën en gezin, en de mogelijkheid om verhaal te doen bij een persoonlijk zaakbehandelaar.

Voortvloeiend uit erkenning als gedupeerden, is toegang tot **financiële erkenning van deze gedupeerdheid** wenselijk. Daarbij willen we vasthouden aan de uitgangspunten dat iedere gedupeerde in ieder geval voldoende moet ontvangen om financiële schade te kunnen herstellen, en ook tijdig voor een substantieel deel van schade hersteld wordt. De huidige herstelregelingen schieten daarin nu voor ex-partners te kort.

Ex-partners zijn voor financieel herstel op dit moment immers op de toeslagaanvrager aangewezen. In de herstelregelingen is geregeld dat het herstelbedrag van ten minste €30k eenmalig wordt uitbetaald aan de ouder die de kinderopvangtoeslag heeft aangevraagd, vanuit het uitgangspunt dat een ouder en diens toeslagpartner samen één keer voor herstel in aanmerking komen. Wanneer ouders inmiddels niet meer bij elkaar zijn, worden zij daarom aangemoedigd om (vrijwillig) tot een verdeling te komen. Maar dit leidt in de praktijk tot onwenselijke situaties, waarbij tijdigheid en adequaatheid in het geding komen: ten eerste legt de huidige strategie van verdeling de last bij de ouders; relaties die vaak al (zeer) gespannen waren, worden nog meer onder druk gezet. Er zijn situaties bekend waarin de ex-partner überhaupt niet meer in contact is met de aanvrager, of geen verdeling durft af te dwingen uit angst de kinderen niet meer te mogen zien. Ten tweede, zelfs wanneer de relatie het toelaat om het gesprek aan te gaan, is een eerlijke verdeling vaak nauwelijks vast te stellen gezien de complexiteit van de dossiers.

Verhaallijn om regeling uit te leggen (2/3)

Dit leidt daarom tot het **advies om gedupeerde ex-partners zelfstandig financieel herstel te bieden**, bovenop de €30k (en een eventueel additioneel bedrag uit de integrale beoordeling) die de gedupeerde aanvrager ontvangt. Hoewel dit een mate van ongelijkheid introduceert tussen huishoudens die nog wel bij elkaar zijn en huishoudens die niet meer bij elkaar zijn, weegt de verantwoordelijkheid om ex-partners adequaat (en binnen afzienbare termijn) te herstellen, zwaarder.

Wel is gezocht naar een **regeling die zowel uitvoerbaar en uitlegbaar is**, en enigszins rekening houdt met de variëteit van individuele situaties: elke ex-partner €30k uitkeren (het ene uiterste), zou vermoedelijk leiden tot een zeer hoge mate van overcompensatie, terwijl volledig individueel maatwerk (het andere uiterste) ertoe zou leiden dat ex-partners soms jaren op een oplossing moeten wachten.¹ Een tussenvorm, waarbij een ex-partner die aannemelijk schade heeft geleden een **proportioneel forfaitair bedrag ontvangt dat gekoppeld is aan de tijd die een ex-partner deel uitmaakte van het huishouden**, heeft daarom de voorkeur. Indien het uitgekeerde proportionele forfaitair bedrag ontoereikend is in een individuele situatie, kan een ex-partner daarnaast een beroep doen op de Commissie Werkelijke Schade. Als drempel voor 'aannemelijke schade' wordt voorgesteld om alleen ex-partners die na het ontstaan van de problematiek nog langer dan een jaar samen waren met de gedupeerde aanvrager (of die nadeel schriftelijk aannemelijk kunnen maken) toegang tot de regeling te geven.²

Wanneer ex-partners zelfstandig financieel herstel geboden wordt en zij ook erkent worden als gedupeerden, ligt logischerwijs ook een **schuldenaanpak** voor ex-partners in het verlengde. Immers, de gedachte achter de schuldenaanpak voor gedupeerde toeslagaanvragers is het bieden van een nieuwe start, en voorkomen dat een compensatiebedrag direct naar schuldeisers gaat. Ook voor ex-partners willen we dit laatste voorkomen. Daar komt bij dat een huidige partner van een toeslagaanvrager ook een schuldenaanpak krijgt. Voor veel ex-partners is het begrijpelijkerwijs moeilijk te verkroppen dat een nieuwe partner, die géén toeslagpartner was op het moment van het ontstaan van de problematiek wél een schuldenaanpak krijgt, maar de ex-partner zelf niet. Door ex-partners ook een schuldenaanpak te bieden, in lijn met de aanpak voor huidige partners (d.w.z. kwijtscheldingen publieke schulden en een oplossing voor private schulden), wordt daarom een consistentere lijn aangehouden.

1. O.b.v. de eerste data-analyse zijn 11k ex-partners van zelfmelders in beeld; uitgaande van 75% daadwerkelijke gedupeerdheid onder zelfmelders, en zonder instellen van enige drempel, zouden >8000 ex-partners individueel maatwerk moeten krijgen 2. Met een dergelijke 'zachte' drempel is de eerste inschatting dat ~4000-6000 ex-partners toegang tot de regeling krijgen

Verhaallijn om regeling uit te leggen (3/3)

Al met al wordt dus een aanpak voor ex-partners voorgesteld met drie componenten: erkenning en brede hulp, een financiële tegemoetkoming met indien nodig toegang tot de CWS, en een schuldenaanpak als partner van een gedupeerde aanvrager. Het is onoverkomelijk dat deze aanpak in een aantal gevallen tot (hoge) overcompensatie zal leiden. De alternatieven, zoals ex-partners te vragen het geld te verdelen (zoals nu gedaan wordt), of per situatie proberen terug te halen wie welke lasten gedragen heeft, zorgen echter voor een grote last bij ouders en de uitvoering. Snelheid en uitvoerbaarheid wegen in dit geval zeer zwaar voor een kwetsbare groep gedupeerden, die anders tussen wal en schip dreigen te vallen.

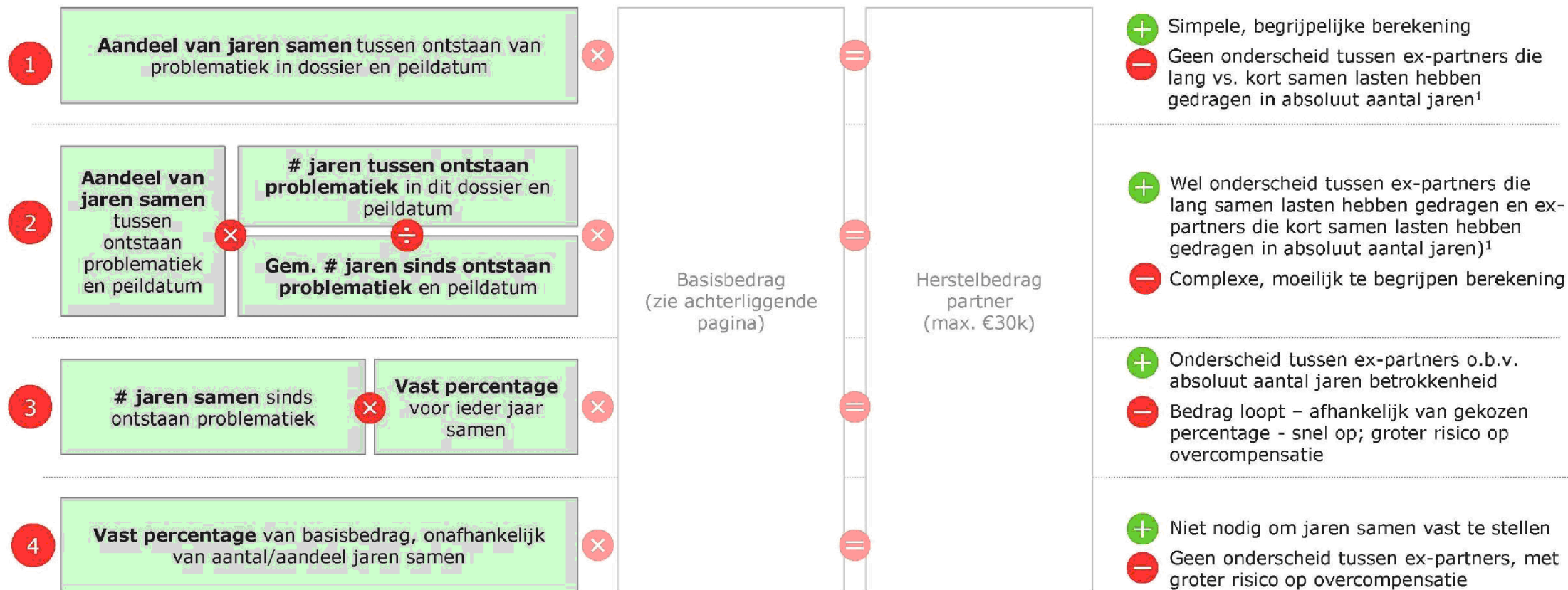
Bespreekpunt 1

Invulling financiële tegememoetkoming

Berekening proportioneel bedrag (1/3): vier opties voor berekenen van het percentage

Voor opties 1, 2 en 3 speelt de vraag hoe (gemakkelijk) het 'aantal jaren samen' vast te stellen is. Dit is mogelijk data-technisch complex, en kan (mede daardoor) ook leiden tot (vele) beroep-verzoeken van ex-partners.

1. Voorbeeld: Ex-partner A woonde van 2014-2018 in een huishouden waarin de problematiek in 2014 ontstond. Ex-partner B woonde van 2017-2019 in een huishouden waarin de problematiek in 2017 ontstond. Onder optie (1) krijgen zowel A als B 66% * basisbedrag; in optie (2) krijgt A 66% * basisbedrag en B ½ * 66% * basisbedrag, er van uitgaande dat in een gemiddeld dossier de problematiek in 2014 ontstond

Berekening proportioneel bedrag (2/3): drie opties voor het basisbedrag

In geen van deze opties hangt het basisbedrag af van de integrale beoordeling van de gedupeerde aanvrager. Indien de integrale beoordeling van de aanvrager boven het gekozen basisbedrag voor de ex-partner uitkomt, kan er eventueel voor gekozen worden een additioneel bedrag uit te betalen aan de ex-partner (zie sheet 11)

Met peildatum gekoppeld aan uitbetalingsmoment wordt gedwongen verdeling voorkomen

Ex-partners vallen binnen de doelgroep indien zij toeslagpartner (Awir) waren van een gedupeerde aanvrager in enig jaar dat tot een terugvordering leidde, en niet meer samen zijn met betreffende toeslagaanvrager. De peildatum voor het 'niet meer samen zijn' dient nog te worden vastgesteld. Hiervoor zijn twee opties. Daarbij moet worden opgemerkt dat peildatumproblematiek ook speelt bij andere regelingen; voorkeur is om hier consistent in te zijn.

Vaste datum in verleden

Bijv. 31 dec 2020 of 1 mei 2021

- + Voorkomt prikkel om (op papier) uit elkaar te gaan voor de eerste uitbetaling (d.w.z., voorkomt calculerend gedrag)
- + Helpt benodigd budget beter te voorspellen (meer zekerheid over grootte van ex-partner populatie)
- Dwingt partners die nog niet zijn uitbetaald, maar voor de eerste uitbetaling uit elkaar gaan, alsnog om forfaitair bedrag onderling te verdelen (maar: in tegenstelling tot ouders die eerder gescheiden zijn, weten deze stellen wél dat mogelijk compensatie in het verschiet ligt, en kunnen zij hier bij het uit elkaar gaan al rekening mee houden)

Datum gekoppeld aan uitbetalingsmoment

Bijv. dag van eerste uitbetaling aan aanvrager (indien aanvrager zich niet heeft gemeld, aanmelddatum van ex-partner)

- + Voorkomt dat partners die nu nog samen zijn, maar voor de eerste uitbetaling uit elkaar gaan, alsnog gedwongen zijn forfaitair bedrag te verdelen
- + Voorkomt dat partners die mogelijk hardst getroffen zijn (d.w.z., die bijna tot het einde onderdeel van huishouden uitmaken), buiten de regeling vallen
- + Gaat uit van goede intenties, en toont geen achterdocht omtrent calculerend gedrag
- Creëert mogelijk prikkel om (op papier) uit elkaar te gaan (calculerend gedrag)

Zachte drempel compliceert uitvoering, maar biedt vangnet voor schrijnende gevallen

	Toegang tot de regeling voor...	Overwegingen	Aantal ex-partners mogelijk in aanmerking ¹
Geen drempel	Alle voormalige toeslagpartners uit jaren die leidden tot terugvordering en gedupeerdheid	<ul style="list-style-type: none"> + Ruimhartig: alle mogelijk gedupeerden herstel - Risico op hogere druk CWS, gezien iedereen beroep kan doen 	<p>~11k</p> <p><i>Geschatte uitvoeringskosten: ~€7mln</i></p>
'Harde' drempel	Voormalige toeslagpartners uit jaren die leidden tot terugvordering en gedupeerdheid die 1 jaar ná ontstaan problematiek nog onderdeel van huishouden waren	<ul style="list-style-type: none"> + Toegang beperkt tot groep waarvan schade aannemelijk is, vast te stellen door data toets - Ex-partners die toch bleven bijdragen, vallen buiten boot 	<p>~6k</p> <p><i>Geschatte uitvoeringskosten: ~€4mln</i></p>
'Zachte' drempel	Voormalige toeslagpartners uit jaren die leidden tot terugvordering en gedupeerdheid <ul style="list-style-type: none"> - ... die 1 jaar na ontstaan van problematiek nog onderdeel van huishouden waren - ... Of die nadeel aannemelijk kan maken (bijv. mee betaling aan terugvordering van minstens €750; financiële afspraken over bijdragen aan lasten die voortkomen uit terugvordering) 	<ul style="list-style-type: none"> + Balans tussen druk op CWS, en voorkomen dat gedupeerden buiten de boot vallen - Bewijslast bij ex-partner; niet vast te stellen uit datatoets <p>NB: exacte criteria 'aannemelijk nadeel' nader vast te stellen</p>	<p>~6k-9k</p> <p><i>Geschatte uitvoeringskosten: ~€6-7mln</i></p>

1. Gedupeerdheid van aanvrager in KOT dossier moet nog worden vastgesteld

Wanneer €30k al onderling tussen ex-partners is verdeeld, keuze om wel of niet te verrekenen

Niet verrekenen

- Ex-partner krijgt volledig bedrag uitbetaald waar hij/zij volgens de proportionele regeling recht op heeft, óók als al een deel van de €30k verdeeld is
- Gedupeerde aanvrager krijgt enig bedrag dat uit €30k al aan ex-partner geschonken is niet nogmaals uitbetaald

- + Bevordert snelheid waarmee ex-partners worden gecompenseerd
- + Gaat er van uit dat ex-partners die €30k hebben weten te verdelen opnieuw onderling tot oplossing zullen komen

Geschatte extra uitvoeringskosten: nvt

'Aan de voorkant' verrekenen

- Ex-partner krijgt bedrag uitbetaald waar hij/zij volgens de proportionele regeling recht op heeft minus bedrag wat al uit €30k verkregen is¹
- Gedupeerde aanvrager krijgt bedrag dat uit €30k aan ex-partner geschonken is nogmaals uitbetaald¹

- + Voorkomt ondercompensatie van gedupeerde aanvragers
- Kost tijd om in beeld te krijgen of en op welke manier €30k is verdeeld; vertraagt herstel voor ex-partners

Geschatte extra uitvoeringskosten: ~€1.5 mln²

'Aan de achterkant' verrekenen

- Ex-partner krijgt volledig bedrag uitbetaald waar hij/zij volgens de proportionele regeling recht op heeft, óók als al een deel van de €30k verdeeld is
- Gedupeerde aanvrager krijgt bedrag dat uit €30k aan ex-partner geschonken is nogmaals uitbetaald

- + Voorkomt ondercompensatie van gedupeerde aanvragers
- Brengt hogere programma kosten mee (in essentie dubbele betaling)

Geschatte extra uitvoeringskosten: ~€1.5 mln²

1. Indien ex-partner al een groter bedrag van de gedupeerde toeslagaanvrager heeft ontvangen dan waar volgens proportionele regeling recht op was, wordt géén bedrag meer uitbetaald aan de ex-partner (maar ook niks teruggevorderd); de gedupeerde aanvrager krijgt het volledige bedrag terug. In dat geval wordt dus méér betaald dan volgens de regeling bedoeld was.
2. Aanname: een ex-partner populatie van 9000 met *mogelijke* toegang tot de regeling (cf. zachte drempel)

Integrale beoordeling aanvrager boven €30k: welk bedrag brengen we in mindering?

Optie 1: alleen €30k van toeslagaanvrager in mindering

- + Integrale beoordeling niet afhankelijk van of ex-partner zich wel of niet gemeld heeft
- + Geen aanpassing aan herstelregeling; gelijkheid tussen aanvragers die voor en na invoering van ex-partner regeling beoordeeld worden

Optie 2: €30k + forfaitair bedrag ex-partner in mindering

- + Maakt verschil tussen huishoudens die nog samen zijn, en huishoudens die uit elkaar zijn, kleiner
- Melding van ex-partner noodzakelijk om dossier te kunnen afronden
- Mogelijk lagere compensatie voor aanvrager dan werkelijke schade
- Vergt aanpassing van herstelregelingen waarbij aanvragers die na aanpassing beoordeeld worden mogelijk slechter af zijn dan aanvragers die eerder beoordeeld zijn

Geschatte extra uitvoeringskosten: ~€1.5 mln¹

1. Aanname: een ex-partner populatie van 9000 met mogelijke toegang tot de regeling (cf. zachte drempel)

Integrale beoordeling aanvrager boven gekozen basisbedrag voor ex-partner: (hoe) wordt verschil meegenomen in herstel ex-partner?

Optie 1: aan aanvrager toekennen¹, géén extra uitbetaling voor ex-partner

- + Integrale beoordeling niet afhankelijk van of ex-partner zich wel of niet heeft gemeld
- + Geen aanpassing aan herstelregeling; gelijkheid tussen aanvragers die voor en na invoering van ex-partner regeling beoordeeld worden
- Mogelijke hogere druk op CWS in vergelijking met optie 2 en 3

Optie 2: verhoudingsgewijs (cf. het proportionele principe) aan beide ex-partners toekennen

- + Aan voorkant meer recht doen aan situatie ex-partner; ondercompensatie ex-partner aan de voorkant voorkomen (i.p.v. via CWS)
- Lijkt uitvoeringstechnisch problematisch, met veel openstaande vragen:
 - Indien aanvrager zich nog niet heeft gemeld, onduidelijk of integrale beoordeling voor dit dossier kan/mag plaatsvinden
 - Indien aanvrager zich wel heeft gemeld, onduidelijk welke informatie over integrale beoordeling gedeeld mag worden met ex-partner
- Aanname over principe van 'eerlijke verdeling', waarbij gedupeerde aanvrager mogelijk onder compensatie ontvangt

Optie 3: aan aanvrager toekennen, én ex-partner proportioneel deel van verschil uitbetalen

- Maakt verschil tussen huishoudens die nog samen zijn, en huishoudens die uit elkaar zijn nog groter

Geschatte extra uitvoeringskosten: ~€1.5 mln²

1. Aan aanvrager uitbetalen indien integrale beoordeling óók >30k uitkomt 2. D.w.z. proportionele berekening op hele herstel bedrag toepassen i.p.v. op €30k 2. Aanname: een ex-partner populatie van 9000 met mogelijke toegang tot de regeling (cf. zachte drempel)

Hoe voorkomen we druk op de CWS wanneer herstelbedrag aantoonbaar ontoereikend is?

Zachte drempel i.c.m. percentage dat afhangt van aantal jaar samen leidt mogelijk tot hoge druk op de CWS...

- Wanneer wordt gekozen voor een zachte drempel, zal een (mogelijk groot) aantal ex-partners die <1 jr samen waren met de gedupeerde aanvrager na ontstaan van problematiek, tóch toegang krijgen tot de regeling, omdat zij schriftelijk nadeel kunnen aantonen
- Wanneer echter wordt gewerkt met een percentage dat afhankelijk is van het aantal/aandeel jaren samen, zullen zij een (zeer) laag bedrag krijgen, zeker wanneer ook géén extra uitbetaling volgt na de integrale beoordeling van de aanvrager
- Wenselijk om deze groep niet direct naar de CWS te verwijzen, om hoge druk op CWS te voorkomen

Twee opties kunnen worden onderzocht om dit te mitigeren

In ieder geval twee opties om druk op CWS te verlagen

- 1 Een minimum bedrag voor ex-partners vaststellen (bijv. Berekenen van proportioneel bedrag altijd uitgaan van minstens 1 volledig jaar samen zijn)
- 2 Een tussenstap in het proces inbouwen, waarbij UHT aantoonbare schade voor deze groep ex-partners (die immers is aangetoond als onderdeel van de drempel) beoordeeld en vergoed